

Timo Seppälä

THL/259/4.00.00/2016

23.2.2016

Lausuntopyyntöne 16.2.2016

Asia: LAUSUNTOASIA ALPRATSOLAAMIJAUHEESTA

Alpratsolaami väärinkäytössä

Alpratsolaami (Alprazolam, Alprox, Xanor) on bentsodiatsepiineihin kuuluva rauhoittava lääkeaine. Bentsodiatsepiinit kuuluvat Lääkealan turvallisuus- ja kehityskeskuksen Fimean luetteloon lääkeaineista ja valmisteista joita saa toimittaa ainoastaan lääkemääräyksellä (Dnro 15/1/2003). Alpratsolaami kuuluu huumausainelain (373/2008) nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (543/2008) huumausaineluettelon luetteloon IV.

Annokset hoidollisessa käytössä

Alpratsolaamia on saatavilla 0,25, 0,5 ja 1 mg:n tabletteina ja hitaasti imeytyvinä 2 mg:n depottabletteina. Alpratsolaamia käytetään ahdistuneisuuden, masentuneisuuden ja paniikkihäiriöiden hoitoon annoksin 0,25 - 2,0 mg 1-3 kertaa vuorokaudessa, enintään annoksella 6 mg/vrk jaettuna 3 - 4 annokseen. WHO on luokittanut alpratsolaamin tavanomaiseksi päivittäiseksi annokseksi hoidollisessa käytössä (DDD, daily defined dose) annoksen 1 mg.

Annokset, käyttö ja vaikutukset väärinkäytössä

Bentsodiatsepiinien väärinkäyttö tarkoittaa tautiluokituksen mukaista väärinkäyttöä. Laitonta käyttöä on sellaisen lääkityksen käyttö, mihin käyttäjällä ei ole oikeutta eli esimerkiksi lääkärin kirjoittamaa reseptiä. Alpratsolaamia pidetään voimakkaimmin riippuvuutta aiheuttavana bentsodiatsepiinina.

Bentsodiatsepiineihin tottumattomalla käyttäjällä 1 mg alpratsolaamia on tavanomainen aloitusannos väärinkäyttäjällä, mikä saa aikaan hyvän olon tunnetta, rentoutumista, estottomuutta, ahdistuneisuuden häviämistä, väsymystä ja uneliaisuutta, sekä tokkuraisuutta, kömpelyyttä, ja puheen sammaltamista.

Pitempiaikaisessa käytössä alpratsolaamin vaikutuksille kehittyä sietokyvyn kasvua ja väärinkäyttäjät pystyvät käyttämään kerta-annoksena normaalin vuorokausiannoksen suuruisia lääkemääriä (3 - 6 mg). Keskimääräinen tavanomainen käyttöannos väärinkäytössä on 5 mg.

Alpratsolaamia käytetään useimmiten suun kautta, joskin murskatusta tabletista tai jauheesta voidaan valmistaa liuosta suonensisäistä käyttöä varten. Suonensisäisesti käytettynä vaikutus on voimakkaampi ja alkaa nopeammin kuin suun kautta käytettynä.

Pitkäaikaisessa käytössä esiintyy väsymystä, puuromaista puhetta, kömpelyyttä, heikentynyttä koordinaatiota ja hidastuneita reaktioita sekä muistihäiriöitä. Paradoksaalisesti voi esiintyä agitaatiota, aggressiivisuutta ja väkivaltaisuutta.

www.thl.fi

THL/259/4.00.00/2016

Timo Seppälä

23.2.2016

Alpratsolaamin akuutti myrkyllisyys on vähäinen, mutta suuret annokset voivat aiheuttaa verenpaineen laskua ja lamata hengitystä sekä johtaa koomaan. Yksistään käytettynä alpratsolaamiin liittyvät kuolemantapaukset ovat poikkeuksellisia. Kuolemanriski korostuu käytettäessä samanaikaisesti muiden keskushermostoa lamaavien aineiden kanssa.

Toistuvan käytön äkillinen lopettaminen saattaa aiheuttaa vieroitusoireita, jotka eivät kuitenkaan yleensä aiheuta hengenvaaraa. Vieroitusoireita ovat muun muassa ahdistuneisuus, paniikkikohtaukset, lihaskivut ja –krampit, univaikeudet, huimaus, hikoilu ja sydämentykytykset.

Alpratsolaamin vaarallisuus

Alpratsolaamilla yliannostuksen riski on olemassa, mutta yksistään käytettynä kuolemantapaukset ovat poikkeuksellisia. Kuolemanriski korostuu samanaikaisesti muiden keskushermostoa lamaavien aineiden kanssa käytettynä. Riippuvuuden kehittyminen hoidollisillakin annoksilla on mahdollista. Suonensisäisessä käytössä alpratsolaamin haitat ja vaarat lisääntyvät, yliannostuksen riski kasvaa ja huonosti liukenevat sidosaineet aiheuttavat riskin saada mikroinfarkteja. Suonensisäinen käyttö aiheuttaa myös infektoriskin.

Lainsäädännössä erittäin vaarallisella huumausaineella tarkoitetaan huumausainetta, jonka käyttöön liittyy virheellisestä annostelusta johtuva hengenvaara, lyhytaikaisestakin käytöstä johtuva vakavan terveydellisen vaurion vaara tai voimakkaat vieroitusoireet. Alpratsolaami ei ole tämän määritelmän mukaan erittäin vaarallinen huumausaine.

Vastauksia eriteltyihin kysymyksiin

Mihin "perinteiseen" huumausaineeseen ainetta voidaan verrata?

Bentsodiatsepiinit – joihin alpratsolaami kuuluu - ovat oma ryhmänsä väärinkäyttäjien keskuudessa. Niiden kokonaishaitat ovat lähinnä kannabiksen luokkaa. Toisaalta niitä selvästi haitallisempia ovat esimerkiksi heroini, amfetamiini ja kokaiini.

Onko aine erittäin vaarallista vai vaarallista huumausainetta?

Alpratsolaami ei ole erittäin vaarallista huumausainetta. Kuten muutkin huumausaineasetuksen aineet, myös alpratsolaami on vaarallista huumausainetta

Mikä on keskimääräinen käyttöannos?

Väärinkäytössä keskimääräisenä käyttöannoksena voidaan pitää 5 mg.

Mikä on käyttötapa ja vaikutus?

Käyttötapa on suun kautta tai suonensisäisesti. Vaikutuksia on kuvattu edellä.

Mikä on käyttäjän yliannostusriski?

Yliannostuksen riski on olemassa, mutta kuolemantapauksia esiintyy lähinnä sekakäytössä muiden keskushermostoon vaikuttavien aineiden kanssa. Suonensisäisessä käytössä yliannostuksen riski kasvaa.

Mikä on aineen välitön vaikutus käyttäjään?

www.thl.fi

THL/259/4.00.00/2016

Timo Seppälä

23.2.2016

Välittömiä vaikutuksia ovat väsymys, tokkuraisuus, jonkun asteinen sekavuus sekä esimerkiksi onnettomuusriskin lisääntyminen liikenteessä.

Mitkä ovat mahdollisen pitkäaikaisen käytön vaikutukset terveydelle?

Bentsodiatsepiinien pitkäaikaisvaikutukset ovat kiistanalaisia. Todennetuimpia haittoja ovat keskushermoston toiminnan heikkeneminen, esimerkiksi muistin heikkeneminen.

Muuta

Yksikönpäällikkö

Teemu Gunnar

Yliääkäri

Timo Seppälä